

Tillsyn har effekt

Uppföljning av Konkurrensverkets upphandlingstillsyn

RAPPORT 2016:1

Tillsyn har effekt

– Uppföljning av Konkurrensverkets upphandlingstillsyn

Konkurrensverkets rapportserie 2016:1

Konkurrensverket februari 2016

Utredare: Karin Morild, Stefan Jönsson och Ann Fryksdahl

ISSN-nr 1401-8438

E-print, Stockholm 2016

Foto: Matton Images

Förord

Konkurrensverkets uppdrag som tillsynsmyndighet för upphandlingsregelverket omfattar såväl de överträdelse där vi kan väcka talan i domstol om upphandlingsskadeavgift som överträdelse där upphandlingsskadeavgift inte är aktuellt. För de överträdelse som inte kan leda till upphandlingsskadeavgift kan Konkurrensverket istället fatta ett tillsynsbeslut. I tillsynsuppdraget ingår även att följa, analysera och informera om upphandlingsmarknaden och upphandlingsreglerna.

Under 2015 genomförde Konkurrensverket en uppföljning av vad som skett hos de myndigheter som ålagts att betala en upphandlingsskadeavgift. Nu har vi även följt upp vad som har hänt hos de upphandlande myndigheter och enheter som varit föremål för ett tillsynsbeslut under perioden januari 2014 till september 2015.

Det är glädjande att 13 av 19 upphandlande myndigheter eller enheter som varit föremål för tillsynsbeslut har genomfört eller är på väg att genomföra interna förändringar. Av dem uppgav 12 av 13 att det var helt eller delvis på grund av Konkurrensverkets tillsynsbeslut. Av de öppna svaren framgår bland annat att tillsynsbesluten ökat respekten för att följa lagen om offentlig upphandling (LOU) och att upphandlingsfunktionen prioriteras tydligare även politiskt. Det ser jag som positiva exempel på hur Konkurrensverkets tillsyn bidrar till bättre upphandlingsverksamheter.

Undersökningen har även bidragit med värdefull information för det fortsatta interna förbättringsarbetet med upphandlingstillsyn. Där är jag glad att se att vårt arbete med klarspråk i tillsynsbesluten ger positiv effekt och resultaten i undersökningen ger stöd för att det är rätt väg att fortsätta det arbetet.

Vi vill rikta ett stort tack till de upphandlande myndigheter och enheter som tagit sig tid att besvara den enkätundersökning som rapporten bygger på.

Stockholm februari 2016

Dan Sjöblom
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	7
Summary	10
1 Inledning	13
2 Tillsyn – ett styrmedel inom statsförvaltningen	16
2.1 Konkurrensverkets upphandlingstillsyn	18
3 Uppföljning av tillsynsbeslut och motiverade avskrivningsbeslut	23
4 Resultatredovisning uppföljningsenkät	26
4.1 Tillsynsbesluten har gett resultat	26
4.2 Områden som förändras är inkösrutiner, arbetsätt och arbetsfördelning	28
4.3 Konkurrensverkets handläggning är bra men det finns områden att förbättra	31
4.4 Konkurrensverkets beslut är enkla och begripliga	32
4.5 Övriga synpunkter och kommentarer	34
5 Analys och slutsatser	35
5.1 Tillsynsverksamhetens påverkan	35
5.2 Motiverade avskrivningsbeslut	35
5.3 Handläggningen och besluten	36
5.4 Avslutningsvis	38
Referenser	39
Bilaga 1 Metod	41
Bilaga 2 Webbenkäten	44
Bilaga 3 Tillsyns- och avskrivningsbeslut	53

Sammanfattning

Konkurrensverket har genomfört en uppföljning av vad verkets beslut inom upphandlingstillsynen har lett till samt hur Konkurrensverkets handläggning och beslut har uppfattats.

Uppföljningen omfattar 25 beslut varav 7 var så kallade motiverade avskrivningsbeslut, dvs. beslut där Konkurrensverket tar ställning i en rättsfråga men utan att ta ställning till om något fel har begåtts. Resterande 18 tillsynsbeslut innebar att Konkurrensverket anser att något fel har begåtts i upphandlingen.

Det klart vanligaste felet är att upphandlingen inte har annonserats och att det handlar om en otillåten direktupphandling (12 av 18 tillsynsbeslut). Att Konkurrensverket inte ansökt om upphandlings-skadeavgift kan då bero på att den kvarvarande preskriptionstiden varit för kort för att hinna utreda och ansöka om upphandlings-skadeavgift eller att preskriptionstiden helt gått ut när Konkurrensverket fick kännedom om upphandlingen.

En del av uppföljningen var en enkät till de 25 upphandlande myndigheter och enheter¹ som varit föremål för beslut. 19 upphandlande myndigheter besvarade enkäten. Bland de 18 upphandlande myndigheter som var föremål för ett tillsynsbeslut har 14 besvarat enkäten.

Enkäten visar att 13 av de 19 upphandlande myndigheterna har eller planerar att genomföra någon förändring avseende hanteringen av upphandlingar och inköp efter konkurrensverkets beslut.

---

¹ I denna rapport används fortsättningsvis genomgående begreppet "upphandlande myndigheter" men det avser även "upphandlande enheter".

12 av myndigheterna var föremål för ett tillsynsbeslut och en av dem för ett motiverat avskrivningsbeslut. Med ett undantag har förändringen skett helt eller delvis till följd av beslutet, och förändringarna uppfattas i huvudsak som positiva.

Förändringarna handlar främst om inköpsrutiner, arbetssätt och arbets- eller rollfördelning. I fritextsvaren tonar fram en bild av ökad respekt för LOU, ökad prioritering av upphandlings- och inköpsfrågor, ökad kunskap om upphandlingsreglerna och att upphandlings-/inköpsprocessen har förstärkts både ansvars- och kompetensmässigt.

I enkäten ställdes även frågor om Konkurrensverkets handläggning och beslut. I huvudsak anser respondenterna att handläggningen varit bra men att det finns områden som kan bli bättre. Det som framför allt efterfrågas är bättre dialog, kortare handläggningstid och en tidsgräns för hur gamla upphandlingar som tillsynas. Konkurrensverkets skrivelser och beslut får goda omdömen och uppfattas som enkelt och begripligt formulerade med tydliga slutsatser.

De motiverade avskrivningsbesluten i denna uppföljning är relativt få, sju stycken, varav fem beslut avsåg inköp från samma gemensamt ägda företag. I uppföljningen finns dock tecken på att det kan finnas skäl att se över de motiverade avskrivningsbesluten för att tydliggöra att de innehåller ett generellt ställningstagande i den rättsfråga som behandlas.

Förslag på förbättringsmöjligheter för Konkurrensverkets handläggning och beslut lämnades av de upphandlande myndigheterna inom tre områden: bättre dialog, kortare handläggningstid och beakta när upphandlingen gjordes.

Utöver webbenkäten genomfördes även en uppföljning av bortfallet som tillsammans med förlängd svarstid resulterade i att antalet svar ökade. Dessutom fanns det avseende avskrivningsbesluten samma indikationer som i enkäten att det kan finnas skäl att se över de motiverade avskrivningsbesluten.

Summary

The Swedish Competition Authority has conducted a follow-up of the result of the authority's decisions in procurement supervision and how the Swedish Competition Authority's processing and decisions have been perceived.

The follow-up covers 25 decisions of which 7 were reasoned case closure decisions, i.e. decisions where the Swedish Competition Authority has taken a position on a legal issue without establishing that an infringement has taken place. The remaining 18 supervisory decisions are cases where the Swedish Competition Authority has concluded that an infringement in a procurement has occurred.

The most common infringement is the failure to publish the procurement in accordance with the public procurement regulations and the contract therefore has been illegally awarded directly (12 of 18 supervisory decisions). Illegal direct award of contract is one infringement of the public procurement regulations when the procurement authority can be required to pay procurement fines. One reason why the Swedish Competition Authority may refrain from applying for a procurement fine is that the remaining limitation period is too short for investigating the case and filing a suit or that the limitation period has expired by the time the Swedish Competition Authority finds out about the procurement.

As part of the follow-up, a questionnaire was sent to 25 procuring authorities ^[1] who have been the object of a decision ^[1]. 19 procuring authorities responded to the questionnaire. Out of the 18 procuring

---

^[1] In this report, the term "procuring authorities" is used for all organisations subject to the public procurement regulations.

authorities that have been the object of a supervisory decision, 14 answered the questionnaire.

The questionnaire results show that 13 of 19 procuring authorities have made some kind of change in the way they handle procurements and purchasing after the Swedish Competition Authority's decision or are planning to do so. 12 procuring authorities were the object of a supervisory decision and one of them a reasoned case closure decision. With one exception the changes were made wholly or partially as a result of the decision and the changes were generally perceived to be positive.

The changes mostly concerned procurement routines, work methods and the distribution of roles or duties. The free text answers suggest there is a growing respect for the Swedish Public Procurement Act, a greater prioritisation of procurement and purchasing issues, greater knowledge of the public procurement rules and the strengthening of the procurement/purchasing processes both in terms of responsibility and expertise.

The questionnaire also included questions about the Swedish Competition Authority's processing and decision procedure. In general, the respondents said that the processing was good although there are areas that can be improved. Improved dialogue, shorter processing times and a time limit on the supervision of old procurements are the main areas where improvement was called for. The Swedish Competition Authority's communications and decisions were assessed favourably and are perceived as being simply and comprehensibly phrased with clear conclusions.

There are relatively few reasoned case closure decisions in this follow-up. There are seven, five of which concerned purchases from a jointly-owned company. In the follow-up, however, there are

signs that there may be grounds for reviewing the reasoned case closure decisions in order to clarify that they contain a general standpoint on the legal issue under review.

The procuring authorities outlined suggestions for possible improvements to the Swedish Competition Authority's processing and decision procedure in three areas: improved dialogue, shorter processing times and taking into account the date of the procurement.

In addition to the web questionnaire, the Swedish Competition Authority also followed up the fall-off that, along with the extended response period, resulted in an increase in the number of respondents. Furthermore, there are the same indications as in the web questionnaire that there may be grounds for reviewing the reasoned case closure decisions.

1 Inledning

Den offentliga upphandlingen är omfattande. Enligt Konkurrensverkets beräkningar för 2012 uppgick den offentliga sektorns upphandlingspliktiga inköp till uppskattningsvis drygt 625 miljarder kronor. 2014 var antalet annonserade upphandlingarna drygt 18 000 stycken och därutöver fanns det drygt 400 valfrihetssystem enligt lag (2008:962) om valfrihet (LOV).²

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och för marknadens aktörer³. Konkurrensverket är också tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen⁴, vilket innebär att vi ska granska eller kontrollera att regelverken för upphandling⁵ och valfrihetssystem⁶ följs.

Målet för Konkurrensverkets upphandlingstillsyn är att leverera kvalitativa och rättssäkra analyser och beslut för att ge vägledning på de områden där det behövs och motverka beteenden som har en marknadsskadande effekt. Detta för att på så sätt bidra till att tydliggöra ramarna för vad som är tillåtet och otillåtet. När det är oklart vilka ramar marknaden har att förhålla sig till är ambitionen

---

² Konkurrensverket, *Siffror och fakta om offentlig upphandling – Statistik om upphandlingar som genomförts under 2014*, Rapport 2015:9, www.konkurrensverket.se/globalassets/publikationer/rapporter/rapport_2015-9.pdf

³ 2§ Förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket

⁴ 1§ Förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

⁵ Lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU), Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) samt Lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS).

⁶ Lag (2008:962) om valfrihet (LOV), Lag (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen samt Lag (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

att ändå kunna ge vägledning genom att ha starka och kvalitets-säkrade argument.

Syfte och genomförande

Denna uppföljning av tillsynsbeslut har genomförts som en del i Konkurrensverkets uppdrag att följa utvecklingen på upphandlingsområdet⁷ samt verkets kontinuerliga förbättringsarbete.

Syftet med uppföljningen är att ta reda på om tillsynen är effektiv och ändamålsenlig och om upphandlande myndigheter har påverkats av ett beslut från Konkurrensverket i ett ärende inom vårt arbete med tillsyn av upphandlingslagstiftningen. Undersökningen syftar även till att bidra i Konkurrensverkets kontinuerliga arbete med att förbättra såväl handläggningen som besluten. Uppföljningen genomfördes bland upphandlande myndigheter som har varit föremål för Konkurrensverkets tillsynsbeslut enligt 18 kap. LOU, LUF och LUF5, 10 kap. 7–9 §§ LOV och 22 § Lag (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering men där det inte funnits grund för att väcka talan om upphandlingsskadeavgift i domstol.

Uppföljningen är en totalundersökning och omfattar de beslut som är fattade under perioden januari 2014 – september 2015. Ett totalt beslut som när uppföljningen genomfördes var föremål för överprövning ingår dock inte.

Tidigare under 2015 gjordes en uppföljning av upphandlingsskadeavgiftens påverkan på de berörda myndigheterna. Därför ingår inte tillsynsbeslut där Konkurrensverket även väckt talan om upphand-

---

⁷ 4 § p1 Förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

lingsskadeavgift i denna uppföljning. Den som vill läsa mer om upphandlingsskadeavgift kan göra det i Konkurrensverkets rapport *Fem år med upphandlingsskadeavgift*⁸.

Uppföljningen genomfördes i form av en generell webbenkät till de upphandlande myndigheter som varit föremål för besluten. Enkäten bestod av fem delar:

1. Bakgrundsfrågor.
2. Frågor om vad som hänt hos den upphandlande myndigheten/enheten efter beslutet.
3. Frågor om hur den upphandlande myndigheten uppfattade Konkurrensverkets handläggning av ärendet.
4. Frågor om hur den upphandlande myndigheten uppfattade Konkurrensverkets beslut.
5. En möjlighet att lämna övriga synpunkter.

För en beskrivning av metoden och bortfallsuppföljningen se bilaga 1.

---

⁸ Konkurrensverket rapport 2015:7, *Fem år med upphandlingsskadeavgift – Vad har skett hos de myndigheter som har ålagts upphandlingsskadeavgift?*.

2 Tillsyn – ett styrmedel inom statsförvaltningen

Innebörden i begreppet tillsyn skiljer sig åt och lagstiftning, praxis, och förhållningssätt har vuxit fram inom olika verksamhetsområden. Det har skapat ett styrinstrument med flexibilitet och anpassningsförmåga i förhållande till det aktuella verksamhetsområdet. Baksidan är att begreppet är något diffust och det finns inte en beskrivning av tillsynens särskilda karaktär utan den har flera sidor. Tillsynsutredningen utgick från ett medborgarperspektiv och beskrev i sitt delbetänkande vad de kallade en idealmodell för tillsyn.

”Den statliga tillsynen syftar till att övervaka efterlevnaden av offentliga regleringar av förhållanden inom olika samhällssektorer. De normer som styr tillsynen avser att värna rättssäkerhet och effektivitet i verksamheter som är av stor betydelse för medborgarna eller grupper av medborgare.”⁹

Och 2006 års förvaltningskommitté konstaterade i sitt slutbetänkande att:

”En väl fungerande tillsyn lyfts ofta fram som en förutsättning för att de regler som riksdagen och regeringen har beslutat ska få genomslag i samhället.”¹⁰

Tillsyn kan på de flesta områden antingen vara planerad/egeninitierad tillsyn eller initieras genom en anmälan/ett tips utifrån. Inriktningen och metoden för tillsynen bestämmer myndigheten i många fall själv utifrån de riktlinjer som kan finnas i myndighetens instruktioner eller regleringsbrev.

---

⁹ SOU 2002:14, s. 138.

¹⁰ SOU 2008:118, s. 152

Den administrativa process som tillsynen är avslutas med ett ställningstagande i form av ett beslut. Eftersom tillsynsprocessen ser olika ut beroende på verksamhetsområde ser därmed även besluten olika ut. Tillsynsutredningen konstaterade att i idealfallet resulterar tillsynen i

”Ett beslut som entydigt gör klart om tillsynsobjektet uppfyller fastställda krav eller ej. Därmed är tillsynsbeslutet i princip ’binärt’ – svaret på frågan om verksamheten uppfyller kraven är ja eller nej, eller om tillsynsobjektet är ’rätt eller fel’.”¹¹

Som antyds i Tillsynsutredningens definition så är regelverket inte alltid så tydligt och klart i sig självt. I de fallen kommer tillsynsverksamheten att bli normerande genom att den skapar kriterier/regler inom områden där lagstiftningen är relativt öppen.¹²

Vilka sanktionsverktyg som finns inom tillsynsverksamheten är även det något som varierar beroende på verksamhetsområde. I den mildaste änden av skalan finns uttalande av kritik som till sin natur inte är förpliktigande även om den offentliga reprimanden kan ses som en svag form av sanktion. I andra änden ligger sanktioner som viten, sanktionsavgifter, avstängningar och åtalsanmälningar. Tillsynsutredningens huvudintryck var att tillsyn leder till åtgärder från den tillsynades sida, även när tillsynen inte har några starka sanktioner utan resulterar i ett påpekande eller annat inte förpliktigande beslut.

Såväl Tillsynsutredningen¹³ som Styretredningen¹⁴ konstaterade att myndigheternas redovisningar generellt sett domineras av beskriv-

---

¹¹ SOU 2004:100, s. 62

¹² SOU 2004:100, s. 62.

¹³ SOU 2002:14, s. 127-128.

¹⁴ SOU 2007:75, s. 144

ningar av den inre produktionen. Variabler som beskriver effekter av myndigheternas verksamhet är mindre vanliga. Det är inte så konstigt eftersom det är mycket svårt att såväl identifiera som att mäta effekter av tillsynen som sådan. Det finns allt för många andra parametrar som påverkar. Men det som kan göras är att lägga samman indikationer och göra en rimlighetsbedömning – tyder dessa på att tillsynen har haft någon effekt eller inte?

2.1 Konkurrensverkets upphandlingstillsyn

Konkurrensverkets tillsynsarbete avseende offentlig upphandling riktar in sig på ärenden som mynnar ut i upphandlingsskadeavgift samt tillsyn av upphandling med ett bredare perspektiv som resulterar i tillsynsbeslut. I tillsynsarbetet ingår även att följa, analysera och informera om såväl upphandlingsmarknaden som upphandlingsregelverket.

Konkurrensverkets resurser är begränsade. Därför behövs välavvägda prioriteringar av vilka områden verket ska titta närmare på och vilka ärenden som ska utredas. Det är lätt att hitta möjliga överträdelser som kräver resurser att utreda men vi ska granska fel där det behövs mest och där det kan göra skillnad. Valet av områden och ärenden görs utifrån Konkurrensverkets prioriteringspolicy¹⁵. På så sätt når Konkurrensverket längre mot uppdraget att verka för en effektiv upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

---

¹⁵ Prioriteringspolicyn finns på Konkurrensverkets hemsida, se www.konkurrensverket.se/upphandling/tillsyn/

Upphandlingsskadeavgift, tillsynsbeslut och avskrivningsbeslut

Upphandlingskadeavgift är en sanktionsavgift inom LOU, LUF och LUF5. Upphandlingskadeavgift kan dömas ut när

1. en upphandlande myndighet gjort en otillåten direktupphandling,
2. en allmän förvaltningsdomstol i mål om överprövning har fastställt att ett avtal får bestå antingen
  - i. trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr eller förlängd avtalsspärr eller
  - ii. av tvingande skäl till ett allmänintresse.

Avgiften tillfaller staten men påverkar inte det ingångna avtalet. Denna rapport handlar dock om den övriga upphandlingstillsynen varför upphandlingskadeavgift inte kommer beröras ytterligare här.

Tillsynsbeslut är ett beslut där Konkurrensverket i en skrivelse påtalar att upphandlingen i fråga inte har följt regelverket samt vad beslutet grundar sig på. Det är en form av offentlig kritik eller reprimand som dels skickas till den berörda myndigheten, dels publiceras på Konkurrensverkets hemsida. Tillsynsbesluten har inga sanktionsmedel knutna till sig, det vill säga de kan inte förenas med vite, böter eller någon annan sanktion. De är istället avsedda att uppmärksamma upphandlande myndigheter som brustit i sin skyldighet att tillämpa LOU eller relevant lagstiftning på upphandlingsområdet. De som får utpekats att de agerat på ett felaktigt sätt förväntas alltså lösa det genom frivillig självrättelse eller (om det inte är möjligt) i vart fall inte göra om samma sak igen vid nästa upphandling.

Tillsynsbeslut kan användas vid överträdelser av de delar av upphandlingsregelverket som inte omfattas av reglerna för upphandlingsskadeavgift. Men tillsynsbeslut kan även användas när upphandlingsskadeavgift av någon annan anledning inte är aktuellt. Ett exempel är vid otillåten direktupphandling när preskriptionstiden har löpt ut.

Avskrivningsbeslut är ett beslut där Konkurrensverket i en skrivelse konstaterar antingen att inget fel begåtts eller att vi av prioriteringsskäl inte kommer utreda ärendet vidare och därmed inte tar ställning i frågan om upphandlingen följde regelverket eller inte. Sådana beslut ingår inte i denna uppföljning. Däremot ingår så kallade motiverade avskrivningsbeslut.

Motiverade avskrivningsbeslut används när Konkurrensverket anser att ett ärende visserligen ska skrivas av men det innehåller en rättslig fråga som ur ett större perspektiv behöver belysas. Motiverade avskrivningsbeslut kan användas såväl vid ärenden vilka annars hade blivit ett tillsynsbeslut som vid ärenden där ansökan om upphandlingsskadeavgift hade varit möjlig.

I de motiverade avskrivningsbesluten tar Konkurrensverket ställning i någon rättsfråga. I dessa beslut är det vanligt att följande mening finns med:

”Beslutet innebär inte att Konkurrensverket har tagit ställning till om [myndighetens] agerande har varit tillåtet enligt upphandlingslagstiftningen.”

Denna formulering innebär att beslutet att inte fortsätta utredningen beror på någon annan anledning än att rättsläget är klarlagt. Det kan till exempel handla om att förutsättningarna att klarlägga det exakta förhållandet är allt för små i förhållande till de resurser det skulle kräva. Men den utredning som redan gjorts har visat på

någon rättsfråga rörande upphandlingsreglerna som Konkurrensverket väljer att belysa för att ge vägledning och stöd åt såväl den upphandlande myndigheten som andra upphandlande myndigheter som står inför liknande situationer.

Målgrupp för tillsynsbeslut och motiverade avskrivningsbeslut

Förutom att rikta sig till den berörda myndigheten har tillsynsbesluten och de motiverade avskrivningsbesluten även ett vidare syfte. Att sprida information och tydliggöra rättsläget för andra upphandlande myndigheter så de lär av varandra och inte gör samma fel eller misstag som andra redan har gjort. I det avseendet kan tillsynsbesluten och de motiverade avskrivningsbesluten även vara vägledande och bidra till att klargöra ramarna för vad som är tillåtet och otillåtet.

Tillsynsbeslutens tilltänkta läsare har varierande bakgrund och kunskap. Konkurrensverket vill att vårt budskap ska nå fram till så många som möjligt. Därför är det extra viktigt att skriva begripligt. Enheten för upphandlingstillsyn har sedan hösten 2014 aktivt arbetat för att skriva klarspråk. Det vill säga att uttrycka sig vårdat, enkelt och begripligt med ett modernt språk.

Konkurrensverkets handläggningsprocess

Konkurrensverkets handläggningsprocess för ärenden som resulterar i tillsynsbeslut kan lite förenklat beskrivas så här.

När Konkurrensverket får kännedom om en möjlig överträdelse av upphandlingsreglerna görs först en bedömning dels utifrån vår prioriteringspolicy om vi ska gå vidare och utreda den eventuella överträdelsen. Dels om det är ett ärende där ansökan om upphand-

lingskadeavgift kan bli aktuellt eller om det handlar om ett tillsynsbeslut.

Påbörjas en utredning för ett tillsynsbeslut inleds den med att vi skriver till den upphandlande myndighet som är föremål för ärendet. I skrivelsen informeras om vad det är Konkurrensverket fått information om och ber den upphandlande myndigheten att förklara vad det är som har hänt.

Efter att Konkurrensverket fått svar från den upphandlande myndigheten kan eventuellt ytterligare kontakter tas via brev, e-post eller telefon, beroende på vad som är lämpligast för att ställa kompletterande frågor eller be om dokumentation.

Utifrån det material som kommit in görs en ny bedömning om ärendet ska bli ett tillsynsbeslut eller skrivas av utifrån prioriteringspolicyn och om det i så fall eventuellt ska vara ett motiverat avskrivningsbeslut.

Fortsätter utredningen för att bli ett tillsynsbeslut är nästa steg att det tas fram ett utkast till beslut. Det utkastet kommuniceras till den upphandlande myndigheten som är föremål för beslutet. Detta för att den upphandlande myndigheten ska ges möjligheter att lämna synpunkter på utkastet till beslut.

Efter att den upphandlande myndigheten har haft möjlighet att yttra sig över utkastet inkluderas vad de eventuellt anför i underlaget. Utifrån det material/de underlag som nu finns tas ett tillsynsbeslut fram och beslutas av generaldirektören. När beslutet är fattat ringer handläggaren upp den upphandlande myndigheten och informerar om att beslutet är fattat och att Konkurrensverket skickar beslutet med posten för att de ska veta att tillsynsbeslutet är på väg och att det offentliggörs av Konkurrensverket.

3 Uppföljning av tillsynsbeslut och motiverade avskrivningsbeslut

Den här uppföljningen omfattar 25 beslut. Tre av besluten avsåg landsting eller regioner, fyra avsåg statliga myndigheter och lika många avsåg offentlig ägda bolag. Resterande avsåg kommuner.

Av de 25 besluten var 7 motiverade avskrivningsbeslut och resterande 18 tillsynsbeslut där Konkurrensverket konstaterar att något fel begåtts.

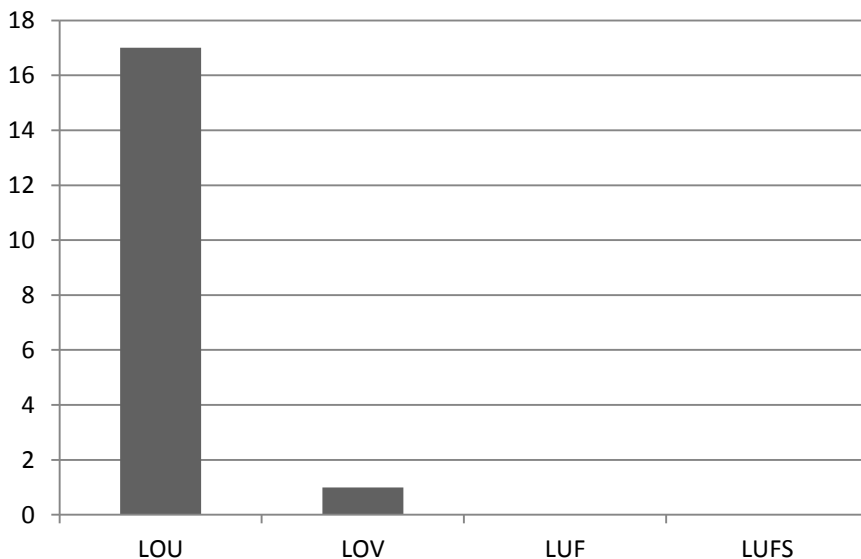
Fem av de sju avskrivningsbesluten rörde samma fråga där fem olika kommuner köpt in tjänster från ett gemensamt ägt bolag. I beskrivningen av besluten nedan kommer de redovisas som ett ärende men i redovisningen av enkätsvaren kommer samtliga fem kommuners svar att tas med utan att vägas samman.

17 av 18 beslut där Konkurrensverket konstaterar att ett fel har begåtts gäller ärenden där den upphandlande myndigheten inte har följt LOU¹⁶. I ett ärende hade den upphandlande myndigheten inte följt reglerna i LOV¹⁷.

---

¹⁶ Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

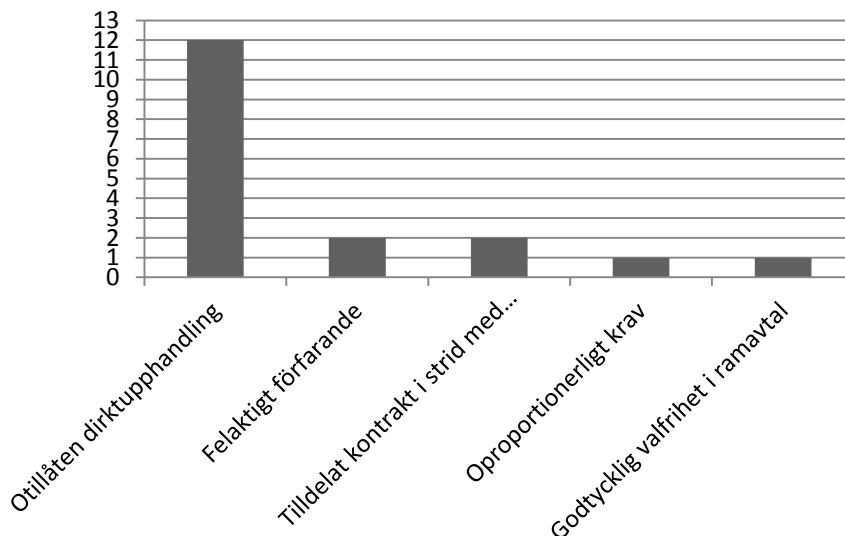
¹⁷ Lag (2008:962) om valfrihet

Figur 1 Tillsynsbeslut utifrån vilken upphandlingslag som avses

Källa: Konkurrensverkets tillsynsbeslut 2014–2015.

Det vanligaste felet i dessa beslut är otillåtna direktupphandlingar. 12 av 18 beslut rörde denna typ av fel. Otillåtna direktupphandlingar är ett brott mot upphandlingsregelverket som omfattas av reglerna för upphandlingsskadeavgift. Preskriptionstiden för upphandlingsskadeavgift är 12 månader från det att avtalet skrevs under. När preskriptionstiden för upphandlingsskadeavgift gått ut kvarstår tillsynsbeslut i de fall Konkurrensverket som tillsynsmyndighet vill påtala att upphandlingsreglerna inte följts.

Figur 2 Typ av ärende i tillsynsbesluten

Källa: Konkurrensverkets tillsynsbeslut 2014–2015.

Av avskrivningsbesluten var samtliga så kallade motiverade avskrivningsbeslut. Det vill säga Konkurrensverket har ansett att det är en fråga som behöver belysas varför avskrivningsbeslutet innehåller en redogörelse för Konkurrensverkets bedömning av rättsfrågan. Däremot är det inte säkert att verket tagit slutlig ställning till om den i ärendet upphandlande myndighetens agerande var inom ramen för lagstiftningen eller inte.

Ett av avskrivningsbesluten rörde LOU och ett rörde LOV. De övriga avskrivningsbesluten gällde en tjänstekoncession. Eftersom tjänstekoncessioner inte omfattas av Konkurrensverkets tillsyns-
uppdrag kunde de ärendena inte utredas av verket.

4 Resultatredovisning uppföljningsenkät

Konkurrensverket har genomfört en webbenkät till de 25 upphandlande myndigheter som ingick i uppföljningen. När enkäten stängdes den 1 december hade 19 av 25 respondenter besvarat enkäten. Bland dem som varit föremål för ett tillsynsbeslut har 14 av 18 besvarat enkäten och bland dem som mottagit ett motiverat avskrivningsbeslut har fyra av sju besvarat enkäten i sin helhet och en besvarat enkäten delvis. Därutöver har ytterligare en myndighet skickat en separat skrivelse.

4.1 Tillsynsbesluten har gett resultat

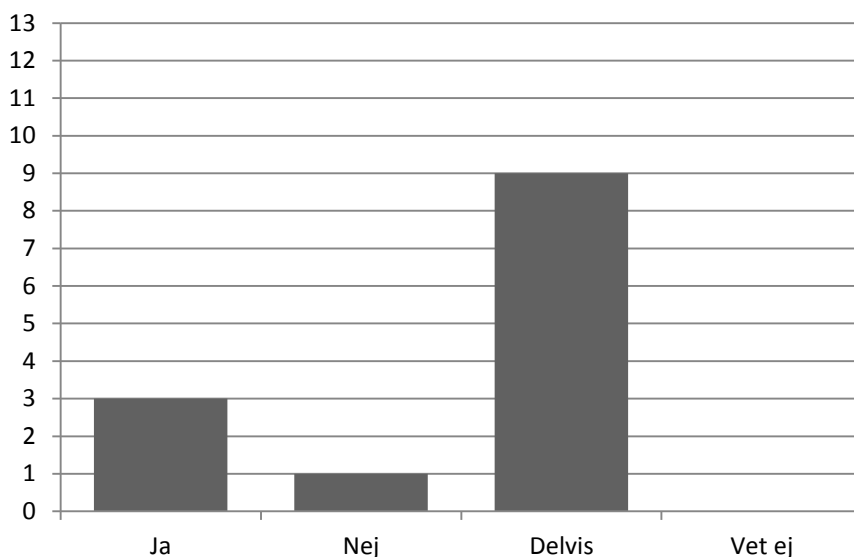
13 av 19 respondenter har genomfört eller planerar att genomföra någon förändring avseende hanteringen av inköp/upphandlingar efter Konkurrensverkets beslut.

Bland de 13 respondenter som genomfört eller planerar förändringar uppgav 12 att förändringen skett helt eller delvis till följd av Konkurrensverkets beslut. Dessutom uppgav 10 av 13 att de uppfattat förändringarna som positiva. Ingen uppgav att de uppfattat förändringarna som negativa.

Delas resultatet upp på de myndigheter som varit föremål för tillsynsbeslut respektive motiverade avskrivningsbeslut syns en tydlig skillnad. Av de 14 myndigheter som varit föremål för ett tillsynsbeslut har 12 genomfört eller planerar att genomföra förändringar. Samtliga anger att det är helt eller delvis på grund av Konkurrensverkets beslut. Av de fem myndigheter som varit föremål för ett avskrivningsbeslut är det däremot endast en som

genomfört någon förändring och det inte är på grund av Konkurrensverkets beslut.

Figur 3 Har förändringarna genomförts/planerats till följd av beslutet?

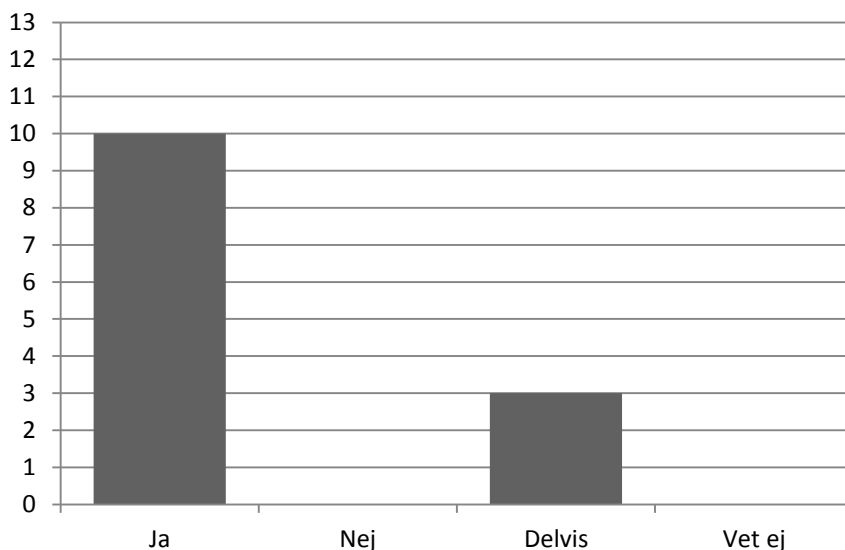

Källa: Konkurrensverket, webbenkät okt/nov 2015.

Respondenterna är även i hög grad positiva till de förändringar som har genomförts eller planeras. Tio av tretton svarade att de uppfattar förändringarna som positiva och resterande tre ansåg att förändringarna var delvis positiva. Ingen svarade "nej" på frågan om de uppfattade förändringarna som positiva.

En kommentar som lämnades i anslutning till frågan var:

"Åtgärderna har lett till högre medvetenhet i organisationen om inköpsfrågor."

Figur 4 Uppfattar du förändringarna som positiva?

Källa: Konkurrensverket, webbenkät okt/nov 2015.

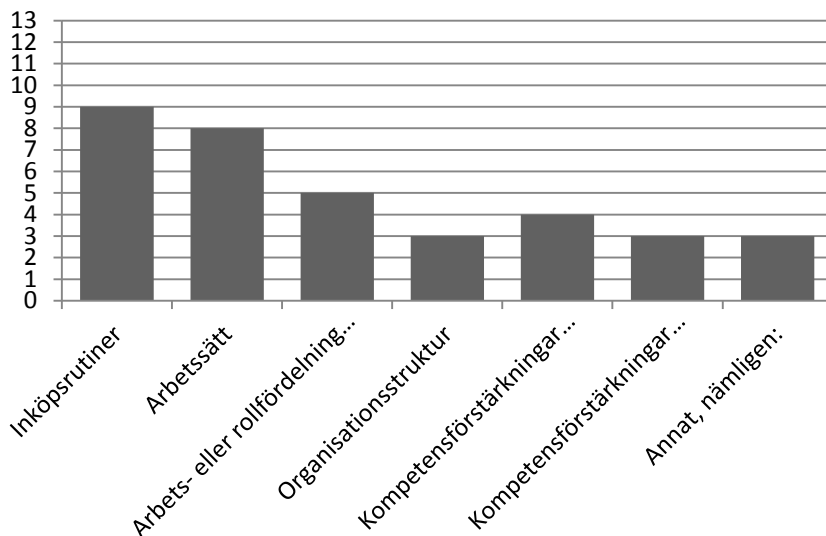
4.2 Områden som förändras är inköpsrutiner, arbetssätt och arbetsfördelning

I utvärderingen ställdes en fråga om inom vilka områden förändringarna sker¹⁸. Allra vanligast är att förändringarna genomförs inom inköpsrutinerna eller avseende arbetssätt.

---

¹⁸ Respondenterna hade möjlighet att välja ett eller flera områden vilket är skälet att summan av andelarna är > 100 procent.

Figur 5 Inom vilket eller vilka områden har förändringar genomförts eller kommer att genomföras?

Källa: Konkurrensverket, webbenkät okt/nov 2015.

Respondenterna fick även en möjlighet att beskriva de förändringar som genomförts eller kommer att genomföras. Några exempel är:

"Vi har avropat från statliga ramavtal."

"En ökad medvetenhet om direktköp/direktupphandlingar som innebär att direktupphandlingar över 100 tkr ska dokumenteras och rapporteras."

"Ny upphandlingspolicy och riktlinjer för upphandling."

"Upphandlingsfunktionen har förstärkts, fått tydligare ansvar och mer central roll."

"Utbildningar/kompetensförstärkningar har genomförts och planeras"

En av respondenterna hade startat en mycket omfattande förändringsprocess som ännu inte var avslutad:

"En ny inköpsprocess som är dokumenterad på intranätet med information om lagstiftning och rutiner. På intranätet finns även utbildningsmaterial. Kategoristyrningsmodellen har implementerats. Utbildningsinsatser genomförs kontinuerligt med chefer, kravställare, referensgrupper och liknande. Riktlinjer för direktupphandling har arbetats fram och fastställts. En koordinator har införts för direktupphandlingar över 100 000 kr. En upphandlingsplan är framtagen. Praxismöten och standardiseringsteam har etablerats för att säkerställa enhetlig tillämpning. Vi har infört stöd till verksamheten avseende beställa och avropa med tre årsarbetskrafter. Vi kommer inför 2016 att genomföra uppföljningsinsatser genom bland annat stickprov avseende direktupphandling i enlighet med fastställd upphandlingsplan."

Utöver förändringar avseende hanteringen av inköp/upphandlingar uppgav 7 av de 19 respondenterna att Konkurrensverkets beslut även påverkat dem på något annat sätt. Exempel som gavs i den efterföljande öppna frågan om hur var:

"Ökat respekten för att det är viktigt att följa LOU."

"Upphandlingsfunktionen prioriteras tydligare, även politiskt."

"Inköpsfrågorna har fått större fokus."

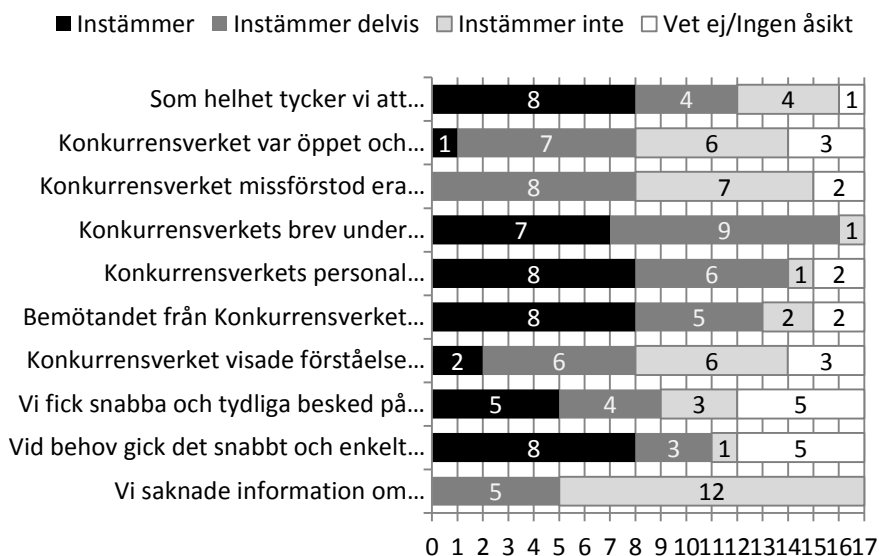
"Tydliggöra ansvar och rollfördelning från behovsanalys till färdigt avtal. Projekt/referensgrupper inför varje upphandling."

4.3 Konkurrensverkets handläggning är bra men det finns områden att förbättra

17 respondenter svarade på frågorna om hur de uppfattat Konkurrensverkets handläggning av ärendet. 16 av dem hade själva varit involverade i ärendet medan en tog hjälp av kollegor som var det.

Figur 6 I vilken grad respondenterna instämmer i följande påståenden om Konkurrensverkets handläggning

Källa: Konkurrensverket, webbenkät okt/nov 2015.

Respondenterna fick även möjlighet att lämna förslag på hur Konkurrensverkets handläggning skulle kunna bli bättre. Exempel på förslag som kom upp var:

"Inför en policy över hur gamla ärenden som tas upp till granskning."

"Förkorta handläggningstiden."

"En reflektion rent allmänt är 'tonfallet' i skrivelserna."

"Telefonkontakt och lite mer dialog. Vill man ha förbättringar så är det en mer framkomlig väg än att man riskerar att inta en försvarsposition som upphandlare."

"Konkurrensverket borde föra en dialog med oss, och visat större förståelse för att ärendet som hanterades var mer än 5 år gammalt och handläggande personal hade slutat."

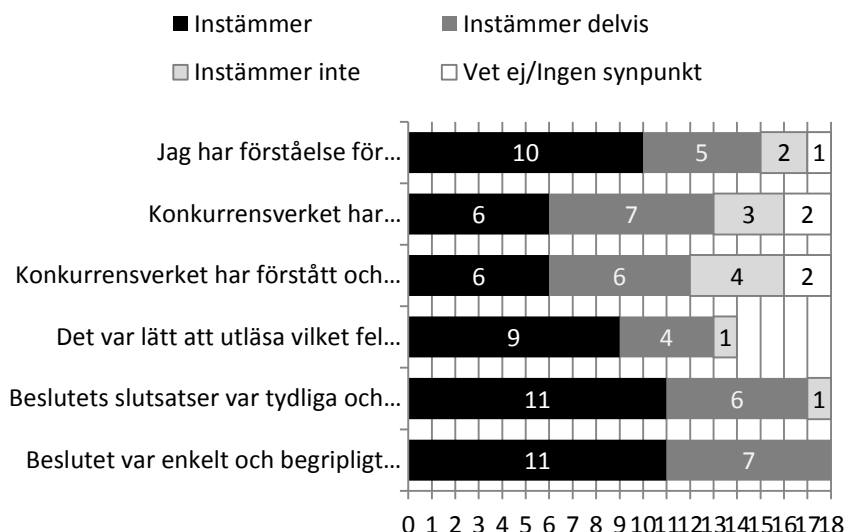
"Det var bra att KKV tog sig tid att besöka oss på plats. Det var värdefullt att föra en dialog 'öga mot öga'."

4.4 Konkurrensverkets beslut är enkla och begripliga

17 respondenter svarade på frågorna om hur de uppfattat Konkurrensverkets beslut i ärendet. Samtliga hade själva läst beslutet och svarade utifrån hur de uppfattat det.

I påståendet *"Det var lätt att utläsa vilket fel Konkurrensverket anser hade skett i handläggningen"* har svaren från de upphandlande myndigheter som fått ett avskrivningsbeslut rensats bort eftersom Konkurrensverket i de fallen inte har utpekats något fel.

Figur 7 I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om Konkurrensverkets beslut?

Källa: Konkurrensverket, webbenkät okt/nov 2015.

Liksom skrivelserna under handläggningens gång får besluten ett gott omdöme i de tre påståenden som rörde hur lättlästa de var. Samtliga respondenter instämde helt eller delvis i att besluten var enkelt och begripligt formulerade. Samtidigt instämde 13 av 14 helt eller delvis i att det var lätt att utläsa vilket fel Konkurrensverket ansåg hade begåtts. Det finns också en förhållandevis hög förståelse för varför Konkurrensverket kom fram till det beslut som togs; 15 av 18 instämde helt eller delvis.

Däremot får besluten lägre betyg när det gäller hur Konkurrensverket hanterat de synpunkter och argument som den berörda myndighetens synpunkter framförde under handläggningen.

4.5 Övriga synpunkter och kommentarer

Avslutningsvis fick respondenterna även en möjlighet att lämna synpunkter, kommentarer och/eller tillägg till enkäten i ett öppet svarsalternativ. Synpunkter som kom upp var:

”Bra med granskning som ger uppmärksamhet i vår organisation.”

”Bra med en myndighet som också är rådgivande och har förståelse för arbetet ute i Sveriges mindre kommuner.”

”Konkurrensverket borde beakta om upphandlingen är gjord enligt äldre lagstiftning och praxis, inte besluta retroaktivt.”

5 Analys och slutsatser

Även om andelen som besvarat undersökningen är hög i förhållande till antalet berörda myndigheter är antalet respondenter förhållandevis få. Därför bör de slutsatser som dras här närmast ses som fingervisningar.

5.1 Tillsynsverksamhetens påverkan

Resultaten i den här uppföljningen ligger väl i linje med Tillsynsutredningens bedömning av tillsynens effekter. Drygt två tredjedelar har genomfört någon form av förändringar i upphandling och inköp. Av de 13 som genomfört förändringar är det 12 som säger att förändringarna beror helt eller delvis på Konkurrensverkets tillsynsbeslut. Bland kommentarerna finns även ett flertal som nämner att inköpsfrågor fått större fokus och att det ökat respekten för LOU. Sammantaget måste det ses som att utfallet av tillsynsarbetet tycks vara mycket gott.

5.2 Motiverade avskrivningsbeslut

När det gäller uppföljning av avskrivningsbesluten handlar det om mycket få observationer. Enkäten gick ut till endast sju upphandlande myndigheter, varav fem fick beslut som rörde samma ärende. Därför bör man vara mycket försiktig med tolkningar.

Det finns dock tecken på att de som tagit emot motiverade tillsynsbeslut inte uppfattar den normerande avsikt som Konkurrensverket tänker sig. Istället ses ett avskrivningsbeslut som antingen ett friande eller att Konkurrensverket inte tagit någon ställning alls i

rättsfrågan. Detta återkommer även i både den skrivelse som kom in till Konkurrensverket och i några av kontakterna i bortfalls-uppföljningen.

”Vi hade inte gjort något fel i upphandlingen (KKV avskrev vårt ärende).”

”Den bekräftade att vår hantering var korrekt.”

”Det blev inget så vi behöver inte göra något.”

”Av det aktuella beslutet är uppenbart att Konkurrensverket överhuvudtaget inte har tagit ställning i ärendet. Följaktligen finns ingen vägledning att hämta från verket i detta beslut. Genom det nu aktuella beslutet avslutade Konkurrensverket ett ärende om tillsyn genom ett beslut om att avskryva ärendet. [...] en mottagare av ett sådant beslut mot bakgrund av gällande rätt har befogad anledning att uppfatta att tillsynsmyndigheten har aktivt valt att inte fatta något beslut av handlingsdirigerande karaktär.”

Resultaten tyder på att det kan finnas anledning att se över de motiverade avskrivningsbesluten för att göra det tydligare att de visserligen inte innehåller något ställningstagande i det aktuella fallet men att det finns ett generellt ställningstagande i den rättsfråga som ärendet gällde.

5.3 Handläggningen och besluten

Det interna arbete med klarspråk för att skriva begripligt, som under hösten 2014 inleddes på enheten för upphandlingstillsyn, tycks ge resultat. I uppföljningen får både Konkurrensverkets skrivelser och beslut högt betyg avseende att de är enkelt och begripligt formulerade samt att beslutets slutsatser är tydliga och lätta att identifiera.

De delar där Konkurrensverkets handläggning och beslut får lägre betyg handlar om kommunikationen utöver själva skrivelserna och besluten. Samtidigt finns även kommentarer om såväl att dialogen inte var bra som att den var bra samt att Konkurrensverket har förståelse för arbetet ute i Sveriges mindre kommuner. Svaren är därmed inte helt entydiga.

Trots att det bara var åtta som instämde helt eller delvis (två instämde helt) i att Konkurrensverket hade förståelse för deras ärende var det 13 som instämde helt eller delvis (åtta instämde helt) i att bemötandet från Konkurrensverket var respektfullt.

De tre områden där de upphandlande myndigheterna lämnade förslag på förbättringsmöjligheter avseende Konkurrensverkets handläggning och beslut var:

- **Bättre dialog** med den upphandlande myndigheten. En direkt- eller telefonkontakt kan ofta öka förståelsen från båda håll och minska risken för missförstånd.
- **Kortare handläggningstid.**
- **Beakta när upphandlingen gjordes** genom att införa en tidsgräns för hur gamla upphandlingar som tillsynas. Vid tillsyn av äldre upphandlingar bör hänsyn tas både till att praxis kan ha sett annorlunda ut vid tidpunkten för upphandlingen och till att handläggande personal på myndigheten kan ha slutat.

5.4 Avslutningsvis

Erfarenheterna från denna uppföljning tyder på att det vore värdefullt att denna typ av strukturerade uppföljningar kan återkomma. Dels för att se om de indikationer på att tillsynsbesluten har god effekt på tillsynsobjekten (som framkommer i denna uppföljning) kan beläggas. Dels för att över tid samla ett material för att följa om såväl effekterna av tillsynsbesluten som tillsynsobjektens uppfattning om handläggningen och tillsynsbesluten förändras.

Dock ska man vara medveten om att den här typen av uppföljning inte på något sätt fångar in tillsynsbeslutets andra syfte. Det vill säga den säger inget om hur effektiva och ändamålsenliga tillsynsbesluten är för att ge vägledning åt andra upphandlande myndigheter. Här finns ett utrymme för fördjupade studier av hur andra upplever den normerande effekten av såväl Konkurrensverkets tillsynsbeslut som ärendena avseende upphandlingsskadeavgift.

Avslutningsvis kan konstateras att ett fortsatt arbete med att sprida information om upphandlingsreglernas innehåll och Konkurrensverket tillsyn bidrar till en ökad enhetlig tillämpning av de nationella upphandlingsreglerna.

Referenser

Författningar

Förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

Lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU).

Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF).

Lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS).

Lag (2008:962) om valfrihet (LOV).

Lag (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen.

Lag (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Publikationer

Konkurrensverket, *Siffror och fakta om offentlig upphandling – Statistik om upphandlingar som genomförts under 2014*, Rapport 2015:9.

Konkurrensverket, *Fem år med upphandlingsskadeavgift – Vad har skett hos de myndigheter som har ålagts upphandlingsskadeavgift?*, Rapport 2015:7.

SOU 2002:14, *Statlig tillsyn – Granskning på medborgarnas uppdrag*, Tillsynsutredningens delbetänkande, februari 2012.

SOU 2004:100, *Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn*, Tillsynsutredningens slutbetänkande, oktober 2014.

SOU 2007:75, *Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning*, Styretredningens slutbetänkande, oktober 2007.

SOU 2008:118, *Styra och ställa – förslag till en effektivare statsförvaltning*, Slutbetänkande från 2006 års förvaltningskommitté, december 2008.

Elektroniska källor

Konkurrensverket, *Vi granskar aktörer som inte följer regelverket*, www.konkurrensverket.se/upphandling/tillsyn/, 2016-01-11.

Bilaga 1 Metod

Uppföljningen genomfördes i form av en generell webbenkät till samtliga upphandlande myndigheter och enheter som varit föremål för besluten. I fortsättningen benämns de "respondenter".

Enkäten föregicks av ett informationsmail om att Konkurrensverket avser att skicka en enkät för att utvärdera beslutet.

Enkäten och det föregående mailet skickades till respondenternas generella e-post som fanns på deras hemsida med en uppmaning att vidarebefordra dem båda till någon inom myndigheten som är lämplig att besvara enkäten.

Enkäten, förbrevet och vilka myndigheter som fått utskicken finns i bilaga 2–3.

Utskicket av enkäten gjordes den 22 oktober 2015 och där angavs att enkäten kommer att stänga tre veckor senare, det vill säga den 12 november 2015. Under perioden gick det ut två påminnelser (2015-11-02 och 2015-11-09) till de respondenter som inte öppnat enkäten och en påminnelse till de respondenter som påbörjat men inte avslutat enkäten (151109).

Enkäten var sedan tillgänglig online till och med den 30 november 2015.

Målgrupp

Enkäten konstruerades för att gå ut till upphandlande myndigheter som varit föremål för ett tillsynsbeslut. Dock gick sedan enkäten ut

till sju upphandlande myndigheter som varit föremål för avskrivningsbeslut. Till största delen fungerade enkäten även för avskrivningsbeslut men ett av påståendena som respondenterna ombads ta ställning till rörande Konkurrensverkets beslut var inte anpassat för avskrivningsbeslut.

Uppföljning av bortfall

När den 12 november passerat var det 10 respondenter som inte hade påbörjat enkäten och en som påbörjat enkäten men inte avslutat den. Under fyra dagar i vecka 47 och 48 gjordes försök att via telefon nå den eller de personer hos dessa respondenter som hade fått enkäten.

Resultatet blev att sju respondenter ville att vi skulle skicka om enkäten men till en annan e-postadress. De vanligaste kommentarerna till att enkäten inte besvarats och att man ville att den skulle skickas igen var att enkäten inte återfanns eller att besvarandet ramlat mellan stolarna.

En respondent som var osäker på vilket beslut som avsågs och istället för att ställa en fråga om vilket beslut det var hade de låtit enkäten ligga, men nu när det hade klargjorts skulle enkäten besvaras.

För två respondenter fick vi under dessa fyra dagar inte tag på vem som fått enkäten.

De som fick ett nytt utskick och den som nu visste vilket ärende som avsågs fick förlängd tid att besvara enkäten till den 27 november 2015. Det resulterade i att ytterligare fyra svar kom in.

Den respondent som påbörjat men inte avslutat enkäten angav två skäl. För det första var det ett avskrivningsbeslut så de behövde inte göra något. För det andra så var det ett ärende som rörde ett bolag som ägdes gemensamt av flera kommuner som då agerat tillsammans i handläggningen. Som liten kommun hade de därför inte haft så mycket kontakt med Konkurrensverket och därför ville de inte besvara frågorna om hur de uppfattade kontakterna med Konkurrensverket. Dessutom kan tilläggas att personen som fått enkäten på sitt bord inte var involverad i ärendet när det var aktuellt.

Det slutliga resultatet blev att bland de myndigheter som varit föremål för ett tillsynsbeslut svarade 14 av 18 på enkäten. Bland de myndigheter som varit föremål för ett motiverat avskrivningsbeslut var det fyra av sju som svarade på enkäten i sin helhet, en som besvarade den delvis och en som skickade en särskild skrivelse. Det är få respondenter och ingen stor skillnad mellan grupperna men en aningen högre svarsfrekvens bland de som fått ett tillsynsbeslut jämfört med de som fått ett avskrivningsbeslut. Att dra några långtgående slutsatser är vanskligt men en hypotes kan vara att eftersom mottagarna inte ser någon normerande avsikt med avskrivningsbeslutet ser de inte heller något skäl varför de ska svara på en enkät om vad som hänt därefter. En annan hypotes/teori är att det finns ett inslag av oro för att ett besvarande av enkäten innebär ett erkännande av att man har gjort något fel, vilket man anser att man inte har gjort.

Bilaga 2 Webbenkäten

Frågor om er

Sida 1

Vilken myndighet eller enhet arbetar du på?

Vilken funktion har du i organisationen?

Har ni genomfört några förändringar avseende hanteringen av inköp/upphandlingar i er organisation efter Konkurrensverkets beslut?

- Ja   skickas direkt vidare till sida 3.
  - Nej
  - Vet ej
-

Sida 2

Har ni planer på att genomföra några förändringar avseende hanteringen av inköp/upphandlingar efter Konkurrensverkets beslut?

- Ja
  - Nej   skickas direkt vidare till sida 5.
  - Vet ej   skickas direkt vidare till sida 5.
-

Sida 3

Inom vilket eller vilka områden har förändringar genomförts?

Visas enbart för dem som svarat "Ja" på sida 1 om de genomfört förändringar.

- Inkösrutiner
- Arbetsätt
- Arbets- eller rollfördelning (t.ex. handläggning eller beslutsfattande)
- Organisationsstruktur
- Kompetensförstärkningar internt i upphandlingsorganisationen (t.ex. nyanställningar av upphandlare eller intern utbildning)
- Kompetensförstärkningar utanför upphandlingsorganisationen (t.ex. externa utbildningar)
- Annat nämligen: _____

Inom vilket eller vilka områden planeras förändringar?

Visas enbart för dem som svarat "Ja" på sida 2 om de planerar förändringar.

- Inkösrutiner
- Arbetsätt
- Arbets- eller rollfördelning (t.ex. handläggning eller beslutsfattande)
- Organisationsstruktur
- Kompetensförstärkningar internt i upphandlingsorganisationen (t.ex. nyanställningar av upphandlare eller intern utbildning)
- Kompetensförstärkningar utanför upphandlingsorganisationen (t.ex. externa utbildningar)
- Annat nämligen: _____

Beskriv förändringarna:

Sida 4

Har förändringarna genomförts till följd av beslutet?

Visas enbart för dem som svarat "Ja" på sida 1 om de genomfört förändringar.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

Sker de planerade förändringarna till följd av beslutet?

Visas enbart för dem som svarat "Ja" på sida 2 om de planerar förändringar.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

Uppfattar du förändringarna som positiva?

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

Eventuella kommentarer:

Sida 5

Har Konkurrensverkets beslut påverkat myndigheten/enheten på något annat sätt?

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

Beskriv i så fall hur det påverkat er:

Frågor om Konkurrensverkets handläggning

Sida 6

Var du involverad i myndighetens/enhetens kontakter med Konkurrensverket medan vi utredde ärendet som resulterade i beslutet?

- Ja *skickas direkt vidare till sida 8.*
  - Nej
  - Vet ej
  - Jag arbetade inte vid myndigheten/enheten vid den tidpunkten
-

Sida 7

Det vore mycket värdefullt för oss om du har möjlighet att kontakta någon kollega som var involverad i kontakterna med Konkurrensverket för att besvara några frågor om hur han/hon uppfattat kontakterna under handläggningen.

- Ja, jag har tagit hjälp av en kollega och besvarar frågorna om hur hon/han uppfattat kontakterna med Konkurrensverket under handläggningen av ärendet.
  - Nej, jag har inte tagit kontakt med någon kollega och vill gå vidare till nästa del i enkäten. *skickas direkt vidare till sida 9.*
-

Sida 8

Observera! Detta avsnitt handlar enbart om din uppfattning om Konkurrensverkets handläggning och de brev vi skickade innan beslutet fattades. Frågor om hur du uppfattat beslutet kommer i nästa avsnitt.

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om Konkurrensverkets handläggning?

	Instämmer	Instämmer delvis	Instämmer inte	Vet ej/ Ingen åsikt
Vi saknade information om Konkurrensverkets hantering av ärendet	☐	☐	☐	☐
Vid behov gick det snabbt och enkelt att komma i kontakt med handläggare.	☐	☐	☐	☐
Vi fick snabba och tydliga besked på våra frågor i ärendet.	☐	☐	☐	☐
Bemötandet från Konkurrensverket var respektfullt.	☐	☐	☐	☐
Konkurrensverkets personal upplevdes som kompetenta och kunniga.	☐	☐	☐	☐
Konkurrensverkets brev under handläggningen var enkelt och begripligt formulerade.	☐	☐	☐	☐
Konkurrensverket missförstod era svar på breven under handläggningen.	☐	☐	☐	☐
Konkurrensverket var öppet och lyhört för de synpunkter och argument ni förde fram.	☐	☐	☐	☐
Som helhet tycker vi att Konkurrensverkets hantering av ärendet var bra.	☐	☐	☐	☐

Har du några tankar om hur Konkurrensverkets handläggning skulle kunna förbättras?

Eventuella övriga kommentarer:

Frågor om Konkurrensverkets beslut

Sida 9

Har du läst det beslut från Konkurrensverket som ni varit föremål för?

- Ja *skickas direkt vidare till sida 10.*
  - Nej
-

Sida 10

Det vore mycket värdefullt för oss om du har möjlighet att antingen själv läsa Konkurrensverkets beslut eller kontakta någon kollega som gjort det för att besvara frågorna om hur han/hon uppfattat det.

Har du läst det beslut från Konkurrensverket som ni varit föremål för

- Ja, jag har läst Konkurrensverkets beslut och besvarar frågorna om hur jag uppfattat det.
  - Ja, jag har kontaktat en kollega som läst Konkurrensverkets beslut och besvarar frågorna utifrån hur han/hon uppfattat det.
  - Jag vill gå direkt vidare till nästa del i enkäten
skickas direkt vidare till sida 12.
-

Sida 11

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om Konkurrensverkets beslut?

	Instämmer	Instämmer delvis	Instämmer inte	Vet ej/ ingen åsikt
Beslutet var enkelt och begripligt formulerat	☐	☐	☐	☐
Beslutets slutsatser var tydliga och lätta att identifiera	☐	☐	☐	☐
Det var lätt att utläsa vilket fel Konkurrensverket anser hade skett i upphandlingen	☐	☐	☐	☐
Konkurrensverket har förstått och återgett de synpunkter och argument vi förde fram korrekt.	☐	☐	☐	☐
Konkurrensverket har besvarat/ bemött de synpunkter och argument vi fört fram under handläggningen	☐	☐	☐	☐
Jag har förståelse för Konkurrensverkets slutsatser och beslut	☐	☐	☐	☐

Har du några tankar om hur Konkurrensverket kan förbättra sitt tillsynsarbete och sina beslut?

Eventuella övriga kommentarer

Övriga synpunkter och kommentarer

Sida 12

Har du några synpunkter, kommentarer och/eller tillägg till undersökningen som du vill framföra?

Observera!

När du klickar dig vidare med pilen i fönstrets nedre högra hörn avslutar du enkäten och kan därmed inte längre backa eller återvända till enkäten vid ett senare tillfälle.

Bilaga 3 Tillsyns- och avskrivningsbeslut

I uppföljningen av Konkurrensverkets tillsynsbeslut har följande tillsynsärenden ingått. E-post med information inför och med länken till enkäten har gått till den e-postadress som angivits på den upphandlande myndighetens eller enhetens webbplats.

Dnr	Upphandlande myndighet/enhet	Konkurrensverkets beslutsdatum	Dom vid överklagande
456/2012	Stiftelsen för Strategisk Forskning	2014-06-03	
179/2014	Stiftelsen Högskolan i Jönköping	2014-11-19	
280/2013	Mönsterås kommun	2014-12-12	
690/2013	Kriminalvården	2014-12-12	
117/2014	Försvarets materielverk	2014-12-12	
261/2014	Bostads AB Poseidon	2014-12-12	
333/2014	Västra Götalandsregionen	2014-12-12	2015-03-26
304/2014	Norrköpings kommun	2014-12-15	
546/2014	AB Timråbo	2014-12-15	
446/2014	MKB Fastighets AB	2014-12-19	
379/2014	Vellinge kommun	2015-04-09	
470/2014	Trosa kommun	2015-04-15	
606/2014	Södertörns högskola	2015-04-15	
77/2014	Vårgårda kommun	2015-05-12	
639/2014	Flens kommun	2015-05-21	
743/2014	Norrköpings kommun	2015-05-21	
692/2014	Älmhults kommun	2015-07-08	
738/2014	Eda kommun	2015-09-02	

Motiverade avskrivningsbeslut

Dnr	Upphandlande myndighet/enhet	Konkurrensverkets beslutsdatum
416/2014	Region Halland	2014-10-15
099/2014	Region Skåne	2014-12-12
728/2014	Bjuvs kommun	2015-06-24
728/2014	Båstads kommun	2015-06-24
728/2014	Helsingborgs kommun	2015-06-24
728/2014	Åstorps kommun	2015-06-24
728/2014	Ängelholms kommun	2015-06-24

Flertalet av de upphandlande myndigheter som har varit föremål för Konkurrensverkets tillsynsbeslut ändrar i sina rutiner. Det framgår av en kartläggning som vi presenterar i den här rapporten.

Under 2015 genomförde Konkurrensverket en uppföljning av vad som skett hos de myndigheter som ålagts att betala en upphandlingsskadeavgift. Nu har vi även följt upp vad som har hänt hos de upphandlande myndigheter och enheter som varit föremål för ett tillsynsbeslut under perioden januari 2014 till september 2015.

Syftet med rapporten är att ge ökad kunskap om hur Konkurrensverkets tillsyn av upphandlingsreglerna påverkar upphandlande myndigheters verksamheter.

Adress 103 85 Stockholm

Telefon 08-700 16 00

Fax 08-24 55 43

konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se